

Zsolnai Anikó

Fiatalkori kötődések

A személyiség szociális viselkedését alapvetően meghatározzák a gyermekkorban kialakuló erős kötődési kapcsolatok. Ezek megléte vagy hiánya erősen befolyásolja az interperszonális kapcsolatok alakulását, a szociális kompetencia fejlettségét. A kötődések, különösen a családban létrejövő kötődési kapcsolatok meghatározó volta miatt vizsgálatunk legfontosabb feladata annak feltárása volt, hogy serdülőkorban a gyerekek milyen kötődési hálóval rendelkeznek.

Az 1995/96-os tanévben végzett felmérésünkben összesen 438 szegedi tanuló vett részt az általános iskola hatodik és a középiskola második évfolyamából. Az általános iskolai minta létszáma 218 fő, a középiskolásoké pedig 220 fő volt. A nemek aránya a teljes mintán belül közel megegyezett.

A gyermekek kötődéseinek felmérésére egy olyan általam kifejlesztett kérdőívet használtunk, amelyet néhány évvel ezelőtt már sikeresen alkalmaztunk iskolás korú gyermekek körében. A kötődési hálókat az alábbi faktorok segítségével jellemeztük: a kötődés tárgya, tartalma, iránya, ereje és kölcsönössége.

Az összes kötődés számát mutató eredményekből az derül ki, hogy az életkor nem játszik meghatározó szerepet a gyerekek választásaiban. A tanulók 36,7%-a négy vagy öt, 38,6%-a pedig hat személyt jelölt meg, mint neki fontos embert. Az viszont meglepő adat, hogy az összes tanuló 33,1%-a anyját, 44,7%-a pedig apját nem jelölte meg választásai során. Ez az arány a nagyszülők esetében még rosszabb. Az is elgondolkasztató, hogy a tanulók 28,1%-a nem nevezett meg egyetlen barátot sem, a tanárok választási aránya pedig minimális volt a vizsgált mintán.

A kötődés motívumait jelző tanulói válaszokból egyértelműen az derül ki, hogy a bizalom, a szeretet, a megbízhatóság és a segítség motívuma az, amely mindenfajta kötődés alapját képezi, s hogy ezek nélkül nem is létezik igazán erős kötődés az emberek között.

A kötődések erősségére vonatkozó eredmények azt mutatják, hogy mind a családi, mind a családon kívüli ragaszkodások erős hőfokúak. A kötődések viszonzottságát mutató tanulói válaszokból pedig az derül ki, hogy legtöbb tanuló kötődéseit teljesen kölcsönösnek tartja. A kapott adatok azt mutatják, hogy a tanulók többsége úgy véli, ha ő erősen ragaszkodik valakihez, akkor a másik fél ugyancsak hasonló intenzitással kötődik hozzá.